

**SEMEZDIN
MEHMEDINOVIĆ**

**OVO
VRIJEME
SADA**

■ Laguna ■

Copyright © 2020, Semezdin Mehmedinović
Copyright © ovog izdanja 2022, LAGUNA

BIBLIOTEKA BEZ PREVODA

Knjiga 16

„Your identity is your prison“

Etel Adnan, *Surge*

Sadržaj

I

Titov prsten.	13
Warhol	18
Bijeli kvadrat	20
Meni su sve boje lijepe.	29
Izložba.	35
Dan kad je u Sarajevu umro komunizam	37
Snijeg	46
Slikar	47

II

Ključ.	53
Márquezov potpis	62
Granica	69

III

Ožiljak	81
Telefonski poziv	86
Četiri sekunde	87
Plavi tramvaj	89
Ime.	90
Tišina u ruševini	94
Hrvač	98
Fes iz Bejruta	102
Uganda	105
Vrijeme prošlo	107
Bunar	110
Razglednice za Aleša.	114
Otisak zubi u jabuci	125
Kućne životinje.	127
Prvo sjećanje	128
Koncert	132
Ničiji pas	133

IV

Sedmi oktobar	141
Pismo	152
Pčela u sobi	159
Slika Dragana Steneka.	160

Podmetač za čašu	167
Zagrljaj	173
Mrav.	176
Dario Džamonja	177
Noć u Kaplanovoj kući	182
Hamsa.	185
Kaplanov strah	188
Jedna šetnja s Markom Vešovićem.	189
Najbolja Markova knjiga	193
Nezavršena partija šaha	194
Affan Ramić	200
Liga prvaka	206
Prosjak i melek	207
Prozor	212
Karim	215
Da li je živ Damo Suzuki?	223
Selidba knjiga.	230
<i>O piscu.</i>	243

I

Titov prsten

Moja komplikovana veza s ovim gradom počela je tačno prije četrdeset godina. U jedno sunčano ljetnje jutro 1979. godine stigao sam autobusom u Sarajevo. I odmah da kažem, bio je to najduži dan u mom životu. Na stanici me je dočekaao Grof. Slikar. Stajao je ispred mene u bijeloj košulji kratkih rukava, a kroz džep na prsima se nazirala bijela kutija drine bez filtera. Pitao je:

„Šta imaš u torbi?“

I kao da sam se sreo s carinikom na granici, poslušno sam priznao:

„Knjige!“

Tog ljeta sam upisao književnost na Filozofskom fakultetu, škola je počinjala u prvoj sedmici septembra. Grof je bio nekoliko godina stariji od mene, pomalo opsjednut Warholom, slikao je na majicama, jastucima, na svim oblicima platna osim, valjda, onog slikarskog koje se zateže na blind-okviru („na *tradicionalni* način slikam samo po narudžbi, i kad moram“). Na putu do kuće

govorio mi je o tome što upravo radi, i onda povjerljivo, spuštenu glasa, rekao je da u toku dana mora poslati svoju sliku u Zagreb, na neku skupnu izložbu. Bio je ošišan na kratko kao da je kažnjenik, imao je vertikalni ožiljak koji se penjao uz njegov nos do polovine čela, pa je i sve ono što je govorio djelovalo ozbiljno i uvjerljivo.

Meni je trebao stan. Plan je bio da boravim nekoliko dana kod Grofa, a za to vrijeme on će mi pomoći da nađem stabilan smještaj. Njegova porodična kuća bila je na Alifakovcu, na samom rubu ambisa. S balkona se vidio krajičak starog bijelog groblja, kamena tvrđava na suprotnoj, vratničkoj strani, a između se prostirala duboka i prostrana kotlina. Bio je to pogled koji istiskuje zrak iz srca. Treba ovdje da kažem kako je jedna od knjiga u mojoj plavoj, platnenoj torbi bila *Kost i meso* Abdulaha Sidrana. Panorama Sarajeva koju sam ugledao s balkona Grofove kuće, kao da se ukazala iz Sidranovih stihova. Imao sam utisak da to što gledam potvrđuje istinitost njegove poezije.

Sjedili smo na balkonu koji je lebdio nad ambisom i s velikim zanimanjem sam gledao gradnju vijadukta u kotlini. S tolike udaljenosti građevina je izgledala kao igračka, sitne ljudske figure na skelama, kamioni zaustavljeni uz stope mosta ispod kojeg nije bilo vode, sve to je u svojoj umanjenosti budilo u meni neku potisnutu želju za dječjom igrom. Na stolu ispred nas, na žutoj mušemi sušili su se orasi, napukla zelena kora ispuštala je gorčast herbalni miris. Bili smo u društvu Grofovog oca, posvećenoga golubara, koji nije obraćao pažnju na nas, zagledan u svoje bijele ptice koje su se premetale u zraku i lomile krila u plavom nebu iznad naših glava; dozivao ih je, zviždao i divio se njihovim letačkim vještinama.

Ali onda se dogodilo nešto neočekivano. Vijadukt se pred našim očima počeo rušiti. Vidio sam građevinare pod minijaturnim bijelim šljemovima kako skupa s vijaduktom padaju, vidio sam kako se beton lomi, i nakon što je cijela konstrukcija pala, s tla se podigao veliki sivi oblak. Malo je vjerovatno da je iko od nesretnih zidara vijadukta preživio. Pred našim očima se upravo dogodila smrt, a ipak je sve to, valjda zbog umanjenosti objekata, bezimenosti ljudi i odsustva zvuka, bilo predaleko i kao da nas se nije ticalo. Golubar je kratko gledao u ruševinu, brzo se pribrao i pogled opet usmjerio u nebo; baš kao da se ništa nije dogodilo, vratio se svojim pticama, ali ih više nije zviždukom dozivao.

Tako je otpočeo moj prvi dan u Sarajevu.

Ali se nije tu završio, jer Grof je bio magnet za događaje. U ranu večer pojavio se njegov brat, taksist, bio je umoran („vozio sam preko dvadeset sati u komadu, do Trsta i nazad“), pa se samo u žurbi pozdravio s nama i otišao spavati. Grof je potom rekao da mora poslati svoju sliku u Zagreb i pitao me mogu li mu pomoći. Pristao sam, jer nisam imao izbora.

On je iz svoje sobe donio torbu i dvije kantice s bojom, pa smo izašli iz kuće. Torbu i boje odložio je u prtljažnik svijetloplavog fiata 1300, bio je to taksi njegovog brata, a onda smo pažljivo, da umornog vozača ne probudimo iz prvog sna, tiho zatvarali vrata auta za sobom; Grof je vozio, i polako smo se spustili u grad. Nisam znao kamo mi to idemo. Već se sasvim smračilo. Kad smo već bili na Marijin Dvoru, skrenuli smo prema željezničkoj stanici. Prošli smo trg ispred stanice i u jednoj od onih pokrajnjih ulica se parkirali, izišli, Grof me zamolio da ponesem

boje, on je nosio torbu, prošli smo kroz razderanu žičanu ogradu, i tako zakoračili na pragove pruge iza stanice.

Na staničnim kolosijecima su bile zaustavljene dvije kompozicije teretnih vozova, i kad smo već bili tamo, Grof je pažljivo zagledao vagone, sve dok nije pronašao „svoj“ voz. Nakon toga tražio je od mene da se popnem između dva vagona, da budno gledam na drugu stranu, da stražarim, i da ga upozorim ako se prema nama zaputi neki željezničar. On je već počeo da slika na zidu jednog vagona. Prvo je crtao kredom, a onda je otvorio kante s bojom, iz torbe je također izvadio kistove različitih veličina. Mene je, razumije se, jako zanimalo to što on radi, ali sam stražario, gledao sam u smjeru stanice. Na platformi je bilo putnika, bilo je i službenika u željezničkim uniformama, ali niko nije stizao u našem smjeru.

Ne znam koliko vremena je prošlo, dan je predugo već trajao, bio sam umoran i spavalo mi se. Želio sam samo da sve prođe. Iznenadilo me je kad se voz pomjerio, čulo se metalno sudaranje vagona, panično sam skočio na šljunak i trčao nazad prema Grofu, a on je još uvijek, u žurbi, slikao. Onda smo čuli glasove ljudi koji nam se približavaju, na brzinu smo skupili kistove, kantice s bojom i krenuli nazad. Ali kad smo stigli do ograde, tu smo se zaustavili i iz sjene gledali u voz koji se sporo pokrenuo. Tek tada sam obratio pažnju na njegov rad. Na zidu vagona je bio naslikan rub prozora Plavoga voza, vidjela se lijeva ruka putnika s kubanskom cigarom između prstiju i skupim prstenom na domalom prstu, a desna njegova ruka je bila ispružena dole, prema grozdu zgrčenih dlanova nekih nevidljivih ljudi što bi da se rukuju s Maršalom, kojeg sam istog trenutka prepoznao, bez obzira na to što se na

slici vide samo njegove ruke. I lijepo sam osjetio kako se moje tijelo, odozdo, od stopala, puni strahom.

Grof je rekao:

„Ode moja slika u Zagreb.“

Voz se polako ubrzavao. Ja sam šutio, a on je, pomalo razočaran, na kraju još rekao:

„Nisam stigao završiti prsten.“

I onda smo otišli.